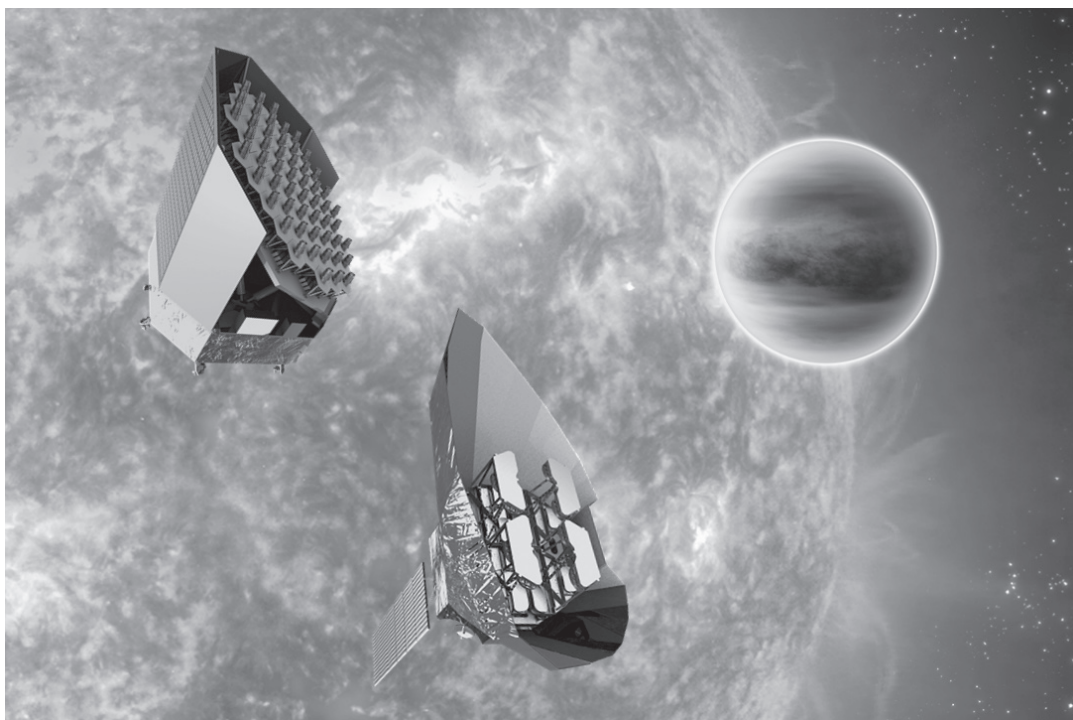

KOSMICKÉ ROZHLEDY

VĚSTNÍK ČESKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI

Číslo 1/2014
Ročník 52

www.astro.cz

Samostatně neprodejná příloha časopisu Astropis

Obsah

Rozloučení s Josipem Kleczkem	3
Zemřel Jiří Bouška	4
ESA bude znovu pátrat po exoplanetách	5
Nová česká kniha o Sluneční soustavě	7
Zápis z jednání VV ČAS 11. 12. 2013	8
Zápis z jednání VV ČAS 11. 1. 2014	10
Akce	11

V období dubna až května 2014 oslaví významná životní jubilea tyto členové ČAS:

50 let	Mojmír Kopečný, Praha Andrea Manna, Cugnasco, Canton Ticino Ing. Jiří Vinš, Praha Bedřich Šiška, Pardubice Ing. Jan Zahajský, Praha
55 let	Ing. Jaroslava Bartošová, Tlučná Ing. Jiří Lev, Stará Boleslav Ing. Jiří Výška, Praha
60 let	Josef Pavlas, Příbryslav Miroslav Matoušek, Praha
70 let	Prof. RNDr. Jan Novotný CSc., Brno Mgr. Karel Bejček, Hradec Králové
78 let	Ing. Jan Kolář CSc., Praha
79 let	Ing. Milan Rotnágel, Praha
82 let	Dr. Jaroslav Chloupek, Letovice
85 let	Ing. Josef Šuráň CSc., Praha
87 let	RNDr. Boris Valníček DrSc., Ondřejov

ČAS přeje jubilantům vše nejlepší!

KOSMICKÉ ROZHLEDY

Věstník České
astronomické společnosti

Ročník 52
Číslo 1/2014

Vydává

Česká astronomická
společnost
IČO 00444537

Redakční rada

Petr Sobotka
Jan Vondrák
Pavel Suchan
Lenka Soumarová
Lumír Honzík
Radek Dřevěný
Marcel Bělík
Miloš Podařil
Vladislav Slezák

Adresa redakce

Kosmické rozhledy
Sekretariát ČAS
Astronomický ústav AV ČR
Fričova 298
251 65 Ondřejov
e-mail: cas@astro.cz

Grafická úprava a jazykové korektury redakce Astropisu

Tisk

Grafotechna Print, s r. o.,
Praha

Distribuce

Adlex systém

ISSN 0231-8156

*Samostatně neprodejná
příloha časopisu Astropis*

*Vydáno s finanční podporou
Akademie věd ČR*

Na obálce: Dva koncepty kosmické družice PLATO

Rozloučení s Josipem Kleczkem

Mirek Klvaňa

Odešel člověk a my se musíme smířit s faktem, že to, co jsme mu chtěli říci, čím jsme ho mohli potěšit, už zůstane navždy jen naším snem. Zvláště obtížně se takový stav zvládá, je-li tím člověkem někdo, k němuž jsme si vytvořili citový vztah a to nejen pro jeho znalosti, a zásluhy, ale hlavně proto, že to byl Člověk.

Slova Bible – „Jsi prach a v prach se navrátíš“ se k našemu velkému zármutku naplnila ve vztahu k našemu kolegovi a příteli Josipu Kleczkovi, který se vydal na svou nekonečnou pouť vesmírem v neděli 5. ledna 2014.

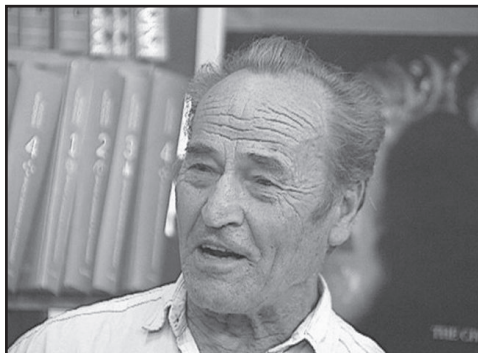
Po celý život s úctou a pokorou vzhlížel ke hvězdám, k harmonii pohybu hmoty a transformace různých forem energie v prostoru a čase. Této harmonii, panující ve vesmíru, se snažil porozumět a pochopit souvislosti, které se zde projevují. Přemýšlel o tom, do jaké míry může tato harmonie existovat bez cizího přičinění nebo naopak byla stvořena, zda je doba její existence časově vymezena nebo je věčná. Prostě, byl to vědec, astrofyzik, ovšem zajímaly ho nejen vzdálené oblasti vesmíru, ale stejně tak i příroda kolem nás.

Josip Kleczek se narodil 22. února 1923 na území tehdejšího Království Srbů, Chorvatů a Slovinců (tedy v pozdější Jugoslávii) ve smíšeném manželství. Po smrti svého otce, ještě v útlém dětství se s matkou přestěhoval na Vysočinu do její rodné obce Štěpánov nad Svratkou, kde chodil i na základní školu. Dobré základy pro další studium pak získal na Tišnovském gymnáziu. Na Karlově univerzitě vystudoval matematiku, fyziku a astronomii. Po absolutoriu pracoval od roku 1949 v Astronomickém ústavu AV ČR v Ondřejově, kde se věnoval především sluneční fyzice.

Publikace výsledků v mezinárodních časopisech mu přinesla nečekané pozvání od Americké astronomické společnosti s nabídkou, aby přednášel na amerických univerzitách. V NASA pracoval na největší sluneční observatoři Sunspot, která patřila US Air Force.

Věnoval se studentům, založil a po dvacet let vedl Mezinárodní školu pro mladé astronomy při UNESCO a Mezinárodní astronomické unii, přednášel na Karlově univerzitě v Praze a působil i na univerzitách mnoha dalších zemí. Byl prezidentem komise pro výuku astronomie při Mezinárodní astronomické unii. Hlavním objektem jeho vědeckého zájmu bylo Slunce. Způsob, jak je úspěšně poznávat, velmi hezky vyjádřil slovy: „Aby Sluníčko vaše otázky zodpovědělo, musíte mu je šikovně formulovat a pak u dalekohledu nebo spektrografu pozorovat a čekat na odpověď.“ A to je hluboká, užitečná pravda, kterou studentům vštěpoval.

Doc. RNDr. Josip Kleczek, DrSc., dlouholetý vědecký pracovník Astronomického ústavu AV ČR, se stal jednou z nejvýznamnějších osobností československé a později české ast-

ronomie u nás i v zahraničí. Je autorem řady vědeckých prací, týkajících se sluneční fyziky (podle SAO/NASA ADS – 290* publikovaných prací, z toho v databázi národní knihovny ČR je 41 titulů knih, jejichž autorem nebo spoluautorem je Dr. Kleczek). Spolu s manželkou Helenou využil svých mimořádných jazykových schopností při sestavování vícejazyčných slovníků, z nichž nejvýznamnější je „Space Sciences Dictionary“, čtyřsvazkový šestijazyčný slovník (v angličtině, francouzštině, němčině, španělštině, portugalštině a ruštině).

Jeho publikace v oblasti popularizace vědy mají velkou zásluhu na zpřístupnění výsledků vědy jak odborníkům z jiných oborů, tak i široké veřejnosti, včetně mládeže.

Velkou část své energie věnoval přednáškám v rozhlase, televizi i na besedách s lidmi. Díky hlubokým znalostem a příjemnému vystupování byly jeho prezentace velmi zajímavé a tematicky různorodé, od popisu struktury hmoty, přes zákonitosti vývoje vesmíru až po témata, spojená s existencí života a perspektivami jeho vývoje.

Za celoživotní literární dílo v oblasti astronomie se v roce 2002 stal Josip Kleczek vůbec prvním nositelem ceny Littera Astronomica. V roce 2011 mu za významnou popularizaci astronomie udělila Česká astronomická společnost tuto cenu podruhé. Stal se tak jediným laureátem, který tuto cenu obdržel dvakrát. V roce 2013 byl Josip Kleczek na sjezdu České astronomické společnosti zvolen čestným členem. Na jeho počest pokřtili jeho kolegové nově objevenou planetku 2781 jeho příjmením. S troškou nadsázky můžeme říci, že po vzoru antických bohů již za svého života vystoupil na nebe. Ti, kdo ho znali, budou se mnou souhlasit, že Jožka Kleczek byl svými povahovými rysy, statečností, pilností, vstřícností, empatií a tím, jak ovlivnil naše chápání vesmíru, příkladem pro většinu z nás.

Poznámka autora: Údaj „290* publikovaných prací“ není zcela přesný, cca 10 prací z poslední doby (od roku 2000) nebylo v ADS uvedeno.

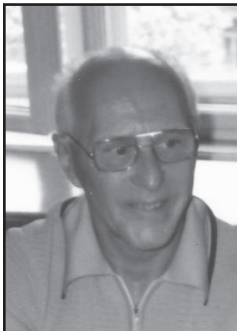
Zemřel doc. RNDr. Jiří Bouška, CSc.

Jiří Grygar

Doc. Jiří Bouška se narodil 14. října 1925, takže patří do souhvězdí svých již zemřelých vrstevníků prof. Miroslava Plavce (†2008) a prof. Zdeňka Švestky (†2013). Všichni byli stejně postiženi uzavřením českých vysokých škol, takže mohli studovat astronomii až po skončení II. světové války. Jiří Bouška byl však před jejím skončením totálně nasazen v astrono-

mickém oddělení Zeměměřičského ústavu v Praze pod vedením významného českého astronoma Emila Buchara (1901–1979). Byl tak již před nástupem ke studiu na tehdejší přírodovědecké fakultě UK profesionálně dobře připraven pro výzkumy v klasických oborech astronomie, tj. vyšší geodézii, astrometrii a nebeské mechanice. Proto se stal záhy po válce asistentem v Astronomickém ústavu UK v Praze, kde pak prožil celou svou aktivní vědeckou a pedagogickou dráhu.

Ve své vědecké práci však byl ovlivněn také vynikajícím českým astrofyzikem doc. Františkem Linkem (1906–1984), který ho zavedl do studia vysoké atmosféry Země, úplných zatmění Měsíce (Bouška svou první práci v tomto oboru publikoval už ve věku 18

let!), fyzikálního výzkumu komet a vztahů Slunce-Země. Díky tomu se již v r. 1948 stal členem *Mezinárodní astronomické unie* (IAU) i *Astronomische Gesellschaft*. Těžištěm jeho práce se však stala především výuka základního kurzu astronomie na katedře astronomie MFF UK, kterým prošlo několik generací českých i slovenských astronomů. Na fakultě se habilitoval v r. 1977.

K jeho velkým zásluhám patřilo vydávání *Hvězdářské ročenky* již od r. 1945, jejímž byl hlavním redaktorem až do r. 1978. Podobně byl v letech 1948–1978 výkonným redaktorem měsíčníku pro popularizaci astronomie a příbuzných věd *Říše hvězd* a mohu dosvědčit z vlastní zkušenosti, že byl redaktorem vskutku mimořádně výkonným, protože vydávat v té složité době měsíčník i během letních prázdnin při dlouhých dodacích lhůtách tiskáren a nutnosti pracných korektur na obtazích byla práce vpravdě sisyfovská. Mimochodem, když jsem napsal do *Říše hvězd* svůj článek *Žeň objevů 1966*, byl to právě on, kdo mne přiměl k tomu, abych místo původně zamýšleného jednorázového článku začal psát obdobný přehled novinek z astronomie každoročně, až se z toho vyklubal čím dál tím lovosicejší seriál. Sám doc. Bouška zůstal věrným čtenářem *Žní* i v důchodu a četl si je pravidelně až do letošního roku.

Méně je známo, že v době, kdy neexistovaly počítačové databáze vědeckých prací, přispíval doc. Bouška každoročně do mezinárodní publikace *Astronomy and Astrophysics Abstracts* (do r. 1968 pod názvem *Astronomischer Jahresbericht*), takže jeho zásluhou věděla světová astronomická veřejnost o všech odborných publikacích československých astronomů v době předinternetové.

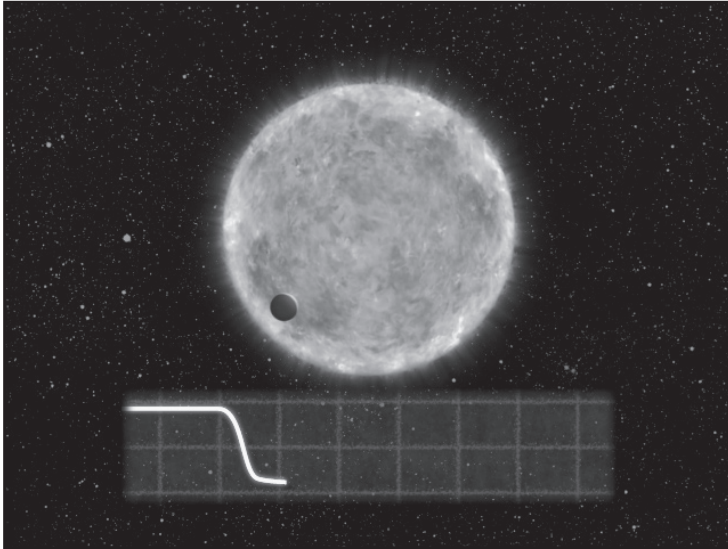
Vždycky, když jsem i po studiích zavítal do vily ve Švédské ulici na Smíchově, kde po dlouhá desetiletí sídlila katedra astronomie, upoutalo mne, s jakým klidem a rozvážností doc. Bouška pracoval. Většina z nás totiž žije čím dál hektičtější život a přitom navzdory všem vymoženostem počítačové a mobilní techniky nestíháme uzavěrky. Nepamatuji si, že by pan docent někdy své uzavěrky nestihl. Když se teď jeho život uzavřel (†22. ledna 2014), uvědomil jsem si, že spolu s ním odchází legenda české astronomie, která svou trpělivou a vytrvalou činností neokázale připravila půdu pro současný rozkvět české astronomie.

ESA bude znovu pátrat po exoplanetách

František Martinek

Evropská kosmická agentura ESA vypustila v roce 2006 družici COROT (CONvection ROTation and planetary Transits), jejímž úkolem bylo mj. pátrat po exoplanetách na základě měření poklesu jasnosti hvězd při jejich „zákrytu“ obíhající planetou. Nyní ESA schválila projekt dokonalejší kosmické observatoře PLATO určené k pátrání po exoplanetách obíhajících kolem jiných hvězd než Slunce.

Start mise pojmenované PLATO je předběžně naplánován na období 2022 až 2024. Vesmírná observatoř bude navedena na oběžnou dráhu kolem Lagrangeova libračního bodu L2 soustavy Slunce-Země, který se nachází ve vzdálenosti 1,5 miliónu km, v opačném směru od Země než Slunce. Z tohoto místa bude skenovat oblohu minimálně po dobu 6 let prostřednictvím 34 malých dalekohledů uspořádaných do jednoho teleskopu za účelem sledování

Exoplaneta přecházející disk vzdálené hvězdy způsobí úbytek celkového registrovaného záření, což se projeví na tzv. světelné křivce

velkého množství hvězd. Bude u nich hledat důkazy přítomnosti obíhajících planet.

Název mise PLATO je zkratkou celého ozna-

čení PLANetary Transits and Oscillations of stars (tranzity planet a oscilace hvězd). Astronomická družice bude zkonstruována na základě zkušeností s provozem americké družice Kepler. Podle názoru astronomů bude družice PLATO obstarávat pro pozemskou síť dalekohledů a také pro připravovaný kosmický dalekohled NASA s názvem James Webb Space Telescope (JWST) cílová tělesa pro následná pozorování.

PLATO vytvoří katalog exoplanet, určí velikosti, hmotnosti, hustoty a stáří planet podobných Zemi, jejichž vzdálenosti od mateřských hvězd se nacházejí v těch správných polohách zajišťujících přiměřenou teplotu pro výskyt kapalné vody na jejich povrchu, a možná i života.

„Chceme zjistit komplexní charakteristiky planet o malých hmotnostech nacházejících se uvnitř obyvatelné zóny, určit jejich vnitřní strukturu a hustotu, a také stáří planetární soustavy,“ říká Stephane Udry, astronom pracující na univerzitě v Ženevě. Stephane Udry dále prohlásil, že družice PLATO by měla objevit „obrovské množství“ exoplanet, jejichž detailní výzkum pak budou provádět další kosmické observatoře, které budou schopné odhalit vlastnosti jejich atmosfér a jejich chemické složení.

Na rozdíl od družice Kepler, která prováděla výzkum asi 150 000 hvězd v části oblohy na rozhraní souhvězdí Lyry a Labutě, družice PLATO bude zkoumat dvě rozsáhlé oblasti, z nichž každou bude sledovat více než 3 roky. Bude přitom shromažďovat a analyzovat světlo miliónu nejjasnějších a nejbližších hvězd. „Cílem je dlouhodobě pozorovat dvě velké oblasti a postupně tak prozkoumat téměř polovinu oblohy,“ dodává Stephane Udry.

Projekt PLATO zvítězil před čtyřmi dalšími návrhy, které se rovněž dostaly do užšího finálního výběru:

EChO (Exoplanet Characterization Observatory) byla navržena k určování chemického složení a vnitřní stavby několika stovek planet v rozmezí velikostí od plyných obrů větších než Jupiter až po tzv. super-Země o něco větší než naše planeta.

LOFT (Large Observatory for X-ray Timing) – družice byla určena k získávání rentgenových snímků s vysokým časovým rozlišením, studujících okolí černých děr, galaktických jader či kolabujících hvězd. To vše za účelem výzkumu, jak se chová hmota za vysokých hustot a pod silným vlivem gravitačních sil.

STE-QUEST (Space-Time Explorer and Quantum Equivalence Principle Space Test) – tato mise byla navržena ke studiu základních fyzikálních vlastností vesmíru. Měla zkoumat klíčovou podstatu Einsteinovy teorie obecné relativity na základě přesných měření vlivu gravitace na čas a hmotu.

MarcoPolo-R – tato kosmická sonda byla navržena jako mise určená k odběru vzorků dávného materiálu z blízkozemní planety a k jejich dopravě na Zemi. Návrátové pouzdro s vzácnými vzorky by na Zemi přistálo bez použití padáku.

Mezi již schválené a vybrané projekty ESA patří astrometrická družice GAIA (start koncem roku 2013), Solar Orbiter k výzkumu Slunce (start v roce 2017) a Euclid – kosmický dalekohled k výzkumu skryté hmoty (start v roce 2020).

Nová česká kniha o Sluneční soustavě

Miroslav Brož

Na konci roku 2013 vyšla v nakladatelství Matfyzpress kniha Fyzika sluneční soustavy. Jedná se o novou učebnici astronomie, kterou jsme napsali na základě přednášky po mnoho let konané na Astronomickém ústavu Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Ač výzkum Sluneční soustavy probíhá již po několik století a mohlo by se zdát, že už není možné nic nového objevit, opak je pravdou! Ve Sluneční soustavě, kterou jako jedinou lze zkoumat nejen nepřímo, ale i přímo na místě (in situ), jsou stále nacházeny fascinující problémy a dosud nevyřešené záhady. Výmluvně o tom svědčí nové objevy z posledních několika let, které například mění náš pohled na proces vzniku planet nebo na vývoj jejich oběžných drah.

Kniha je rozdělena do tří velkých celků: v první obecnější části se zabýváme klasickou astronomií, nebeskou mechanikou, vybranými numerickými metodami, teorií relativity, negravitačními silami, ale i fotometrií a teorií signálu a šumu. Druhá je věnována standardnímu modelu Slunce, jakožto ústřednímu tělesu naší soustavy, a vybraným procesům na planetách. Těžištěm knihy je ovšem část třetí, věnovaná vzniku planetár-

ního systému, jednotlivým kategoriím malých těles, planetkám, kometám, měsícům, prachovým částicím, meteoritům, meteorům atd. a především souvisejícím fyzikálním jevům.

Naší snahou bylo o Sluneční soustavě pojednat do takové hloubky, aby bylo možné rozumět soudobé vědecké literatuře, dostupné například přes systém NASA ADS. Pokud to bylo možné, sestavili jsme pro daný fyzikální jev alespoň zjednodušený matematický model, pomocí kterého lze problém lépe osvětlit. Nechť čtenáři posoudí, zda se nám to na 422 stranách podařilo.

Společnost **Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS**

Jednání se konalo 11. prosince 2013 od 10:30 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Špořilově. Přítomni: Radek Dřevěný, Lumír Honzík, Miloš Podařil, Vladislav Slezák (do bodu 2), Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan (do bodu 4), Jan Vondrák. Omluven: Marcel Bělík. Revizoři: Martin Černický, Jan Kožuško, Eva Marková.

• **Doporučení sjezdu na zrušení Historické sekce.** VV splnil usnesení č. 1 přijaté na 19. sjezdu ČAS a k datu 12. prosince 2013 jednomyslně zrušil Historickou sekci dle článku 17 Jednacího a organizačního řádu ČAS. K tomuto kroku získal písemný souhlas Revizní komise. Na jednání VV byl k tomuto bodu pozván zástupce Historické sekce, výbor Sekce však pozvání odmítl. VV zjistil opětovně nesplnění povinností podle článku 16 odstavce 1 Jednacího a organizačního řádu ČAS týkající se naprosto nevyhovujícího výběru členských příspěvků Sekce. Sekce navíc ani 5 měsíců po své Plenární schůzi iniciované VV ČAS nedokázala najít důvěryhodného hospodáře, čímž bránila řádnému chodu Sekce. Sekce nepřijala žádná nápravná opatření v souladu s doporučením Revizní komise a usnesením 19. sjezdu. VV ČAS zároveň při svém jednání na základě článku 19 Jednacího a organizačního řádu ČAS zahájil přípravy ke zřízení odborné skupiny zaměřené na historii astronomie, kam se budou moci případní zájemci přihlásit. VV hledá vedoucího této skupiny a zájemce pro práci v ní. Dosavadní kmenoví členové Historické sekce mají možnost přejít do kterékoliv jiné složky ČAS dle výběru člena. VV ČAS vyzývá současné členy Historické sekce, aby tak učinili co nejdříve a nejpozději k datu 10. 1. 2014 nahlásili změnu kmenové složky Lence Soumarové. VV ČAS zároveň všechny dosavadní členy Historické sekce informuje o tom, že zaplacené složkové příspěvky ve výši 60 Kč do Historické sekce na rok 2014 je povinen všem členům sekce (kmenovým i hostujícím) vrátit dosavadní hospodář Historické sekce. VV vyzývá výbor rušené Historické sekce k bezodkladnému splnění bodů 7 a 8 článku 17 Jednacího a organizačního řádu ČAS.

• **astro.cz.** Projekt budování nového astro.cz bude po rezignaci Sobotky řídit Hynek Olchava. Na projektu bude spolupracovat Libor Lenža, za ČAS Suchan a Slezák. VV všem děkuje. Dr. Petr Pravec přispěl na provoz astro.cz pro rok 2014 částkou 13 000 Kč. VV děkuje.

• **Keplerovo muzeum.** Proběhla schůzka s Agenturou ProVás, která zajišťuje provoz muzea. V. Sedláček z Agentury přislíbil úhradu záloh na služby spojené s provozem muzea v roce 2014, pokud ČAS nedostane dotaci hl. m. Prahy. Vondrák odeslal dopis primátorovi s upozorněním na důležitost Keplerova muzea pro Prahu a informací, že bez dotace Magistrátu je jeho existence vážně ohrožena.

- **Astronomická olympiáda.** VV schválil personální změny v komisích pro kategorie AB a CD: Ivanu Češkovou v komisi pro kategorii AB nahrazuje Jakub Vošmera (University of Cambridge). Lenku Soumarovou v komisi pro kategorii CD nahrazuje Filip Murár (University of Cambridge). Kožuško poděkoval účetní Kopanicové, Soumarové a Sobotkovi za úspěšně proběhlou revizi účetnictví Astronomické olympiády za rok 2012 ze strany MŠMT. VV se zabýval koncepcí vzniku krajských kol Astronomické olympiády. VV tento záměr podporuje.
- **Hospodaření ČAS a rozpočet ČAS 2014.** Letošní účetní období s novou účetní vykazuje větší nároky na rozdělení účetních položek do správných kategorií zakázek a středisek a tím pádem celého nastavení systému účetnictví. Ve spolupráci s účetní se připravují pravidla, která povedou ke zjednodušení a tyto změny budou předneseny na setkání složek 11. 1. 2014. Zde bude také představen návrh rozpočtu na rok 2014.
- **Sekce proměnných hvězd a exoplanet.** Sobotka informoval o rezignaci Luboše Bráta na funkci předsedy Sekce. Brát vedl sekci 8 let a zasloužil se o její velký rozvoj a úspěchy v mezinárodním měřítku. VV si váží jeho práce a děkuje za ni. Do voleb nového výboru Sekce, které proběhnou v lednu 2014, je řízením Sekce pověřen podle Jednacího a organizačního řádu Sekce její místopředseda, kterým je Petr Sobotka.
- **Ocenění Astronomické expedice v Úpici.** Astronomická expedice, jejímiž pořadatelé jsou Amatérská prohlídka oblohy - sekce České astronomické společnosti, Hvězdárna v Úpici a Hvězdárna a planetárium v Brně, byla 29. listopadu oceněna Českou fyzikální společností na soutěžní přehlídce popularizačních činů ve fyzice. VV blahopřeje organizátorům expedice.
- **Vyúčtování dotace RVS 2013.** Rada vědeckých společností stanovila termín pro odevzdání vyúčtování dotace za rok 2013 na 17. ledna 2014. VV vyzývá složky ČAS, aby zaslaly originály účetních dokladů účetní Kopanicové nejpozději v pátek 3. ledna. Účetní potřebuje čas k zanesení do účetnictví tak, aby na setkání složek 11. ledna mohla proběhnout za účasti hospodářů složek kontrola a odstranění případných nedostatků. Hospodář ČAS apeluje na jednotlivé hospodáře složek, že by bylo velkým zjednodušením elektronické zaslání peněžních deníků ještě v prosinci tohoto roku od těch složek, které již nepředpokládají pohyby koncem roku a budou mít účetnictví uzavřené dříve.
- **Výroční zpráva 2013.** Rada vědeckých společností stanovila termín pro vyplnění elektronického formuláře výroční zprávy na 17. ledna 2014. Aplikace bude po tomto termínu uzamčena. Přístupová hesla pro všechny složky ČAS jsou stejná, jako loni. Složky, které heslo zapoměly, se mohou obrátit na Sobotku. VV žádá složky, aby textovou verzí výroční zprávy zaslaly Sobotkovi nejpozději do 29. ledna.
- **Hvězdárna v Turnově.** 29. 11. 2013 byla slavnostně znovuotevřena Hvězdárna v Turnově, kterou za finanční podpory města pro provoz veřejnosti připravil Klub astronomů Liberecka - pobočka ČAS. Jako hosté se zúčastnili starosta města, náměstkyně hejtmana a také zástupce ČAS Pavel Suchan. Klubu astronomů Liberecka - pobočce ČAS byl při příležitosti slavnostního znovuotevření Hvězdárny v Turnově dočasně zapůjčen dalekohled ČAS - refraktor Lichtenknecker 150/2250 mm, který ČAS obdržela jako dar. Tento dalekohled v minulosti dlouhou dobu využívaný Sekcí proměnných hvězd a exoplanet, také mnoho roků na Kolonickém sedle v SR, poté předurčen pro možnou budoucí hvězdárnu ČAS

v Kolodějích, je po dohodě mezi ČAS a AsÚ rezervován do Centrální kopule ondřejské historické hvězdárny. Než k tomu dojde, bude sloužit v Turnově.

• **Přijetí nových členů.** VV přijal do ČAS nové členy, jsou jimi: Jozef Kurinec (Sekce proměnných hvězd a exoplanet), Jan Maršák (Kosmologická sekce), Petr Mitošinka (Pražská pobočka), Matyáš Švehla (Jihočeská pobočka), Tomáš Trejbal (Amatérská prohlídka oblohy), Radka Žáková (Západočeská pobočka).

Termín příští schůze VV ČAS je sobota 11. ledna 2014 po setkání složek v Geofyzikálním ústavu AV ČR v Praze na Spořilově.

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním.

Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS

Jednání se konalo 11. ledna 2014 od 16:00 v Geofyzikálním ústavu AV ČR v Praze na Spořilově. Přítomni: Marcel Bělík, Radek Dřevěný, Lumír Honzík, Miloš Podařil, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Jan Vondrák. Omluven: Vladislav Slezák. Revizoři: Martin Černický, Jan Kožuško, Eva Marková.

• **Keplerovo muzeum.** ČAS obdržela odpověď primátora hl. města Prahy na svůj dopis upozorňující na důležitost Keplerova muzea pro Prahu s informací, že bez dotace Magistrátu je jeho existence vážně ohrožena. Primátor navrhuje osobní schůzku. Za ČAS se zúčastní Vondrák, Grygar a Suchan.

• **Hospodaření ČAS 2013 a rozpočet ČAS 2014.** Na malém pracovním setkání složek účetní ČAS představila výsledovku a rozvahu hospodaření ČAS. V roce 2013 hospodařila ČAS s přebytkem výrazně nižším, než v minulých letech. Dřevěný představil předběžný rozpočet pro rok 2014, konečnou verzi včetně rozdělení dotace složkám, schválil VV ČAS, až obdrží dotaci od RVS.

• **Vyúčtování dotace RVS 2013.** Dřevěný ve spolupráci s účetní vyúčtoval dotaci RVS. V účetnictví složek ČAS byly jen drobné nedostatky, složky doložily 30% vlastních nákladů. Vyúčtování do 17. ledna na RVS odevzdá Sobotka.

• **Výroční zpráva 2013.** Webový formulář výroční zprávy pro RVS je třeba vyplnit do 17. ledna. Složky si vyplňují své aktivity samy, za ČAS jako celek vyplní Sobotka. Do 29. ledna je třeba odevzdat i textovou verzi výroční zprávy. Složky zašlou své zprávy Sobotkovi, který vyhotoví společnou zprávu ČAS.

• **Ceny ČAS.** VV navrhl předsedovi ČAS komisi pro udělení Kvízovy ceny ve složení Bělík, Hornoch, Mikulášek. Předseda tuto komisi jmenoval. Kvízova cena bude předána na velkém setkání složek ČAS v Jihlavě, stejně jako cena Jindřicha Zemana za astrofotografii.

• **Zrušení pobočky Třebíč a zřízení pobočky Vysočina.** VV na vlastní písemnou žádost podepsanou členy pobočky zrušil k 11. lednu 2014 pobočku Třebíč. Ke stejnému datu zřídil pobočku Vysočina. VV jmenoval přípravný výbor pobočky ve složení Miloš Podařil, Rostislav Štork, Jakub Hraníček a pověřil ho vedením agendy spojené se vznikem pobočky. Pobočka Třebíč předá vznikající pobočce Vysočina všechn majetek a dokumenty. VV děkuje minulým výborům pobočky Třebíč za jejich práci v uplynulých letech.

• **Velké setkání složek v Jihlavě.** Podařil jedná za VV o uspořádání setkání složek na půdě Vysoké školy polytechnické v Jihlavě. Pravděpodobným termínem je 12. duben 2014.

Hlavními tématy a programovým zaměřením setkání bude práce s talentovanou mládeží, vzdělávání a popularizace astronomie.

• **Zrušená Historická sekce.** K datu 10. ledna požádali o převedení do jiné kmenové složky 3 členové bývalé Historické sekce. Každý člen ČAS musí být kmenově v některé ze složek ČAS, proto budou ti členové, kteří se do termínu stanoveného VV ČAS neozvali, automaticky převedeni do nejbližší pobočky ČAS. VV nemá žádnou informaci o tom, že by hospodář zrušené Historické sekce vrátil členům zaplacené složkové příspěvky ve výši 60 Kč. VV se znepokojením konstatuje, že výbor zrušené Historické sekce dosud nesplnil body 7 a 8 článku 17 Jednacího a organizačního řádu ČAS. VV opakuje svou žádost a posouvá termín splnění na 31. ledna 2014.

• **Poslední rozloučení s Josipem Kleczkem.** VV ČAS rozhodl, že na památku svého čestného člena Josipa Kleczka, v souladu s výzvou rodiny na smutečním oznámení, zakoupí za 1000 Kč dvacet kusů knížek o astronomii pro děti, které v rámci letní akce pro ležící pacienty na Onkologickém oddělení Motolské nemocnice budou těmto dětem předány.

• **Odborná skupina pro historii astronomie.** V souladu s doporučením 19. sjezdu ČAS VV ČAS zřídil Odbornou skupinu pro historii astronomie. Jejím vedením pověřil člena ČAS Vojtěcha Sedláčka, který má zásadní podíl na vzniku a provozování Keplerova muzea v Praze. VV vyzývá všechny zájemce o historii astronomie a ČAS, aby se k odborné skupině prostřednictvím V. Sedláčka (provas@volny.cz) přidali.

• **Malé setkání složek ČAS.** Proběhlo 11. ledna v Geofyzikálním ústavu za přítomnosti zástupců všech složek ČAS, VV ČAS, Revizní komise ČAS a účetní ČAS. Ze setkání byl pořízen interní zápis, který je přístupný složkám ČAS prostřednictvím tajemníka ČAS. VV děkuje za zajištění občerstvení Petře Váňové a Daniele Divišové.

• **Přijetí nových členů.** VV přijal do ČAS nové členy, jsou jimi: František Antropius (Přístrojová a optická sekce), Marian Čubík (Valašská astronomická společnost), Zdeněk Krupa (Kosmologická sekce), Petr Med (Pražská pobočka), Miloslav Pecár (Valašská astronomická společnost), Jakub Vaněk (Pražská pobočka).

Termín příští schůze VV ČAS je středa 12. března 2014 ve 12:30 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově.

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním.

Akce | Dny otevřených dveří na observatoři v Ondřejově

• **V rámci Dne Země s Akademií věd.** Neděle 27. 4. 2014, 10:00 – 16:00

Před začátkem turistické sezóny se návštěvníkům otevře Muzeum na observatoři a historické kopule původní observatoře založené Dr. Josefem Janem Fričem. Návštěvníci se také budou moci podívat na návštěvnickou galerii největšího dalekohledu v České republice. Kromě těchto prohlídek, které se uskuteční v 10, 11, 12, 13, 14, 15 a 16 hodin, bude za jasného počasí připraveno pozorování Slunce v Západní kopuli historické hvězdárny i přenosným dalekohledem (sluneční skvrny). Prohlídku i pozorování doprovodí odborný výklad, přístupna bude též výstava 11 posterů: Světelné znečištění aneb Proč naši předkové viděli lépe na oblohu? Akce je určena široké veřejnosti. Vstup zdarma.

• V květnu proběhnou tradiční **Dny otevřených dveří na observatoři Astronomického ústavu AV ČR v Ondřejově** s doprovodným programem. Vše zdarma. Termín bude v době vydání Kosmických rozhledů už známý a najdete ho na webu (www.asu.cas.cz) nebo Facebooku (Astronomický ústav AV ČR).

Astronomicko-kosmonautický tábor Enterprise Antares

Koná se pod tmavou oblohou v Orlických horách 22. – 31. 8. pro děti od 11 let (mladší po dohodě). Pro začátečníky i pokročilé. Tábor je určen pro zájemce o noční oblohu, vesmír i létání do kosmu, poznávání formou her, ukázek a vlastních pozorování dalekohledy, čekají nás starty raket, pro zájemce papírové modelářství, fyzikální pokusy, koupání, hry a mnoho dalšího. Více na www.zluttykvet.cz nebo na emailu zlutty-kvet@seznam.cz.

Experimentem k poznání a spolupráci I

11. až 13. dubna 2014. Seminář zaměřený na praktické experimenty a nejnovější poznatky z astronomie – v rámci projektu Brána do vesmíru. Hvězdárna Valašské Meziříčí, p. o. <http://www.astrovm.cz>; <http://www.branadovesmiru.eu>.

Společné hvězdné nebe – SR

1. až 3. května 2014. Akce pro české žáky a studenty orientovaná na praktickou astronomii, kterou pořádá Hvězdárna Valašské Meziříčí, p. o. ve spolupráci s Krajskou hvězdárnou v Žilině. Astrostáž se koná na Slovensku v rámci projektu Brána do vesmíru – přeprava účastníků bude zajištěna. <http://www.astrovm.cz>; <http://www.branadovesmiru.eu>.

Společné hvězdné nebe – ČR

8. až 11. května 2014. Akce pro slovenské žáky a studenty orientovaná na praktickou astronomii, kterou pořádá Hvězdárna Valašské Meziříčí, p. o. ve spolupráci s Krajskou hvězdárnou v Žilině. Astrostáž se koná na Hvězdárně Valašské Meziříčí v rámci projektu Brána do vesmíru – přeprava slovenských účastníků bude zajištěna. <http://www.astrovm.cz>; <http://www.branadovesmiru.eu>.

ASTRO@VALMEZ.2014

16. až 18. května 2014. Tradiční všeobecný seminář pro astronomy amatéry a příznivce astronomie, pořádaný společností Amatérská prohlídka oblohy (sekce České astronomické společnosti) a Hvězdárnou Valašské Meziříčí p. o. Náplní jsou populární přednášky z různých oblastí astronomie a příbuzných oborů. <http://www.astrovm.cz>.

Nové vzdělávací možnosti hvězdáren a přeshraniční spolupráce

23. až 25. května. Víkendová konference určená pedagogům, pedagogickým pracovníkům, pracovníkům vzdělávacích institucí, žákům a studentům – v rámci projektu Brána do vesmíru. Hvězdárna Valašské Meziříčí, p. o. <http://www.astrovm.cz>; <http://www.branadovesmiru.eu>.